

Werkgroep Behoud de Peel 40 jaar strijdvaardig

Grensbescherming

Vanaf begin jaren zeventig werd er door de Milieugroep Groot Deurne en de Progressieve Partij Deurne actie gevoerd tegen het veen afgraven in de Deurnese Peel. In 1978 werd daar de Werkgroep Deurnese Peel uit opgericht. De Werkgroep zette de acties tegen de verdere verveningsplannen van de gemeente Deurne voort. In 1979 leidde dat tot de voorlopige aanwijzing van de Deurnese Peel als beschermd natuurmonument, door de toenmalige staatssecretaris van CRM. De gemeente en agrariërs gingen nog tegen de aanwijzing in beroep, maar dit werd afgewezen. In december 1980 was de Deurnese Peel definitief beschermd.

De Werkgroep moest er wel nog actief op toezien dat de verveningen -die nog een paar jaar door mochten gaan- op een goede manier afgewerkt werden.

In 1979 trok de Werkgroep zich ook het lot aan van het Peelrestant 'het Grauwveen' in de gemeente Horst. De particuliere eigenaar daarvan wilde er het grootste deel van de turf uitgraven. De Werkgroep -inmiddels van naam veranderd in Werkgroep Behoud de Peel (WBdP)- stak daar een stokje voor. Het Grauwveen werd overgedragen aan Staatsbosbeheer en werd eveneens een beschermd natuurmonument.

Beheerswerk

Zo gauw de Deurnese Peel in 1980 definitief een natuurmonument geworden was, begon WBdP, na toestemming van gemeente Deurne, met het verrichten van beheerswerk. Alleen een grensbescherming was namelijk niet voldoende. Het gebied werd nog steeds ontwaterd door de vele afwateringssloten die t.b.v. de verveningen waren gegraven. Met de hulp van vrijwilligers heeft de Werkgroep talloze slootjes afgedamd, waardoor de waterstand weer steeg. De grotere sloten en de zijkanalen ('wijken') werden afgedamd met een

graafmachine die door Deurne beschikbaar werd gesteld. Ook startte WBdP met het omzagen van berkenbomen die er als gevolg van de uitdroging waren gaan groeien. Dit om het van nature open landschap van het hoogveen te behouden en te herstellen. Dit beheerswerk heeft de Werkgroep daarna vele jaren vol gehouden, niet in de laatste plaats dank zij de niet aflatende hulp van vele andere vrijwilligers. Dank zij dit werk kreeg de Deurnese Peel (+ delen van de Mariapeel en Heidse Peel) deels haar hoogveenkarakter (nat, voedselarm en open) weer terug.

Acties tegen bedreigingen van buitenaf

Al snel kwam de Werkgroep er achter dat ook beheerswerk niet voldoende is. De Peel is tegenwoordig veel kleiner dan vroeger en staat erg onder druk van bedreigingen van buitenaf. De belangrijkste daarvan vloeien voort uit de moderne landbouw. Door de diepe ontwatering en beregening uit grondwater werd het landbouwgebied rond de Peel veel droger. Daardoor zakt het water uit de Peel vooral 's-zomers veel sneller weg. De ammoniakuitstoot uit de enorme intensieve veehouderij in de

regio zorgde daarnaast voor steeds meer stikstof -en dus te veel voedingsstoffen- in de Peel. Vanaf begin jaren '80 is WBdP zich daarom in Limburgse en Brabantse gemeenten rondom de Peel in gaan zetten tegen verdere verdroging en tegen meer ammoniakuitstoot. Niet alleen rond de Deurnese Peel, maar ook rond de Grootte Peel, Mariapeel, Klotterpeel, Heidse Peel en de Peelrestanten ten zuiden van de Noordervaart.

Daarnaast werd aantasting van de openheid van het landschap rond de Peel, bijvoorbeeld door glastuinbouw, aangevochten.

Vooraf op ammoniakgebied resulteerde het in vele bezwaren tegen gemeentelijke milieuvergunningen. Naast die bezwaren werd ook veelvuldig overleg met gemeentes en agrariërs gevoerd. Mede door deze acties gingen de gemeentes over tot een eigen stand-still-beleid en veranderde ook de landelijke wetgeving ten goede.

Bij de 'wateracties' is de jarenlange strijd voor een hydrologische beschermingszone rond de Grootte Peel een duidelijk voorbeeld. De Werkgroep maakte op grond van de Natuurbeschermingswet bezwaren tegen nieuwe sloten, drainages en beregingen, die verdere verdroging van de Peel veroorzaakten. Dit leidde er toe dat er onderzoeken gedaan werden en dat rond de Grootte Peel een bufferzone van 2 km breed werd ingesteld. Ook rond de andere Peelgebieden kon daarna met behulp van de Natuurbeschermingswet in een vergelijkbare zone rond het natuurgebied verdere verdroging worden tegengegaan.

Met deze strijd voor de externe bescherming is WBdP nog steeds bezig, vaak met succes. Behalve voor de Peel zelf, hebben de acties van WBdP waarschijnlijk ook voor andere natuurgebieden gevolg gehad. De acties zullen hebben bijgedragen aan het besef dat de natuur alleen kan worden beschermd door afdoende veiligstelling tegen aantastingen van buitenaf.

Beleidsbeïnvloeding/verbeteringsplannen

Omdat met het ageren tegen bedreigingen van buitenaf de situatie voor de Peel nooit beter wordt, is WBdP zich ook gaan richten op het maken van verbeteringsplannen. Zo werd onder andere de

Verheven Peel-visie ontwikkeld, een plan om de Deurnese Peel en Mariapeel aan elkaar te laten groeien tot één groot en adequaat beschermd natuurgebied. Mede als gevolg van dit plan werd er rond deze twee Peelgebieden relatief veel nieuwe natuur aangewezen. De samenwerking van WBdP met een aantal landbouworganisaties leidde er toe dat tussen deze twee Peelgebieden in door de overheid enkele glastuinbouwbedrijven werden aangekocht. Deze eerste belangrijke aankopen hebben er ongetwijfeld toe bijgedragen dat er voor deze twee Peelgebieden daarna een landinrichting werd gestart.

Inmiddels zijn via die landinrichting alle tien glastuinbouwbedrijven tussen de Deurnese Peel en Mariapeel aangekocht, plus alle verdere inliggende landbouwgronden. Die verworven landbouwgronden zijn enkele jaren geleden ingericht als natuurgebied. Aan beide kanten van de Helenavaart is een strook van 200 m breed ingepolderd. Daar worden de huizen en de cultuurwaarden droog gehouden. Buiten die 200-m-zone, tegen de Peel aan, worden de voormalige landbouwgronden geleidelijk aan vernat, teneinde ook de bestaande Peel natter en vooral stabiel nat te kunnen houden. Heel belangrijk daarbij is dat een diepe, sterk de Peel ontwaterende sloot is gedicht. WBdP is bij deze planvorming intensief betrokken geweest. Ook de oostkant van de Mariapeel is uitgebreid met (helaas slechts weinig) nieuwe natuur.

Recent werk van WBdP

De afgelopen jaren is WBdP nog steeds bezig met het maken van bezwaar tegen verdere toenames van ammoniak-uitstoot uit de veehouderij. Hierboven schreven we dat door onze acties de wetgeving op dit vlak ten goede veranderde. Helaas werd dit later door de overheid stapsgewijs weer teruggedraaid, ten voordele van de veehouderij en ten nadele van de natuur. De overheid probeerde ook meermaals om de Europese richtlijnen voor Natura2000-gebieden op dit vlak te

omzeilen, bijvoorbeeld door uitbreidingen van veehouderijen zonder vergunning te legaliseren, of door toenames veel te gemakkelijk toe te staan. Meermaals werden deze pogingen afgeweerd door procedures van WBdP. De nieuwste poging van de overheid is het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Zogenaamd is dat programma bedoeld voor zowel de economie als de natuur. Volgens WBdP klopt daar echter niks van. De 'aanpak' stelt helemaal niks voor. Er wordt vrijwel geen stikstofreductie mee bereikt, terwijl het PAS wel de mogelijkheid geeft dat heel veel veehouderijen kunnen uitbreiden en dat illegale uitbreidingen gelegaliseerd worden. Het PAS is volgens WBdP in strijd met de Europese habitatrichtlijn. De Raad van State heeft onlangs, na beroepen van WBdP, uitgesproken dat het programma op diverse punten dient te worden aangepast. Binnenkort spreekt het Europese Hof zich uit over het PAS. Het eerste advies daaromtrent, van de Advocaat Generaal, was voor het PAS zeer negatief.

Behalve bij de aankoop van de inliggende landbouw tussen de Mariapeel en Deurnese Peel, is WBdP ook betrokken geweest bij het treffen van diverse hydrologische maatregelen in de Mariapeel (o.a. kades en stuwen aangelegd; diverse lekken naar de ondergrond gedicht), plus het verwijderen van de exoot Amerikaanse bosbes (die de inheemse hoogveenvegetatie overwoekert).

Ook in de Grootte Peel zijn, met betrokkenheid van WBdP bij de planvorming, hydrologische maatregelen getroffen. Behalve het aanleggen van kades en het dichten van lekken naar de ondergrond is hier ook vermeldenswaard dat een diepe, sterk ontwaterende en het gebied doorsnijdende sloot, naar buiten de Grootte Peel is omgeleid.

Actueel is nu het 'project Leegveld', waar WBdP, net als eerst bij het gebied tussen de Deurnese Peel en Mariapeel, bij betrokken is: aan de westkant van de Deurnese Peel worden landbouwgronden omgezet in nieuwe natuur. Die gronden worden na aankoop zoveel mogelijk vernat, ten behoeve van de naastliggende Deurnese Peel. Ook in de Deurnese Peel zelf worden kades aangelegd en lekken naar de ondergrond gedicht om de waterstand te verhogen/stabiliseren.

